

лення нації, до якої він (вона) належить. Аналізуючи Концепції "Системи безперервного національного виховання", можна зробити висновки, що формування національної самосвідомості є процес соціально важливий, довготривалий, а то й нескінченний, функціонально - найбільш відповідальний в структурі формування особистості громадянина - будівника нової України.

І.Д. Камчугова

Виховання гармонією і красою

Значну роль у формування майбутнього спеціаліста має його приєднання до скарбів світової й вітчизняної культури. Це дійсно історія людства, до того ж історія зрима - в фарбах і образах. Діячі мистецтва в своїх творах чесно й правдиво відображали свій час, його надії і біль, намагалися знати істину в красі, а красою й гармонією встановити істину. Пам'ятники культури доносять до нас голос минулих епох - це живий зв'язок часів і народів.

У наші важкі часи, в умовах дефіциту духовності, гуманності, історія світової й вітчизняної художньої літератури дає можливість збагатити особистість студента в тому напрямку, який відповідає завданням гуманізації і гуманітаризації вищої освіти. Майбутній педагог одержує багатий матеріал для того, щоб визначити погляд на світ, глибше усвідомити своє місце в житті, значимість майбутньої самостійної праці, сформувати художні потреби, оцінки, смаки, оволодіти методикою художнього виховання школярів.

Історична свідомість, яка формується в процесі вивчення курсу, реалізується в постійному порівнянні минулого, відображеного художнім генієм майстрів живопису, скульптури, музики, літератури з реаліями сьогодення. Підвищується пізнавальна активність, самостійність суджень студентів, заохочується сприйняття ідеалів гуманізму і демократії. Минуле постає у звучності барв, мелодій і, оцінюючи його з особистих позицій, у людини з'являються поняття того, що і майбутнє не може бути однобарвним і монотонним.

Художня образність як спосіб відображення оточуючої дійсності через її суб'єктивне поняття творцем створює значний вплив на формування ціннісних орієнтирів майбутніх спеціалістів, розвиток їх загальної культури, духовності. Вони отримують можливість постійного духовного вдосконалення, зростає потреба створювати свій внутрішній світ за законами Істини, Добра, Краси в їх єднанні.

Духовність виступає не тільки як феномен людського життя, але й як феномен культури, оскільки світ цінностей знаходиться саме в культурі. Без цього неможливі справжній самореалізація і самовизначеність людини, досягнення нею повноти духовного життя, придбання рис істинної інтелігентності. Студент отримує природну основу для професійного росту: розвивається його інтуїція, творчі здібності, вміння співчувати.

Реалізація можливостей, закладених у курсі світової й вітчизняної художньої культури, вимагає від викладача не тільки високого професіоналізму, а й врахування в ході спілкування зі студентами таких важливих факторів, як емоційність подання матеріалу, орієнтація на самовиховання особистості майбутнього педагога, активізацію його творчого потенціалу.

Викладач ніколи не повинен забувати про те, що любити, радіти, захоплюватися примусити неможливо. Саме тому відмова від ідеологічного тиску на студента, виключення з вузівської педагогічної діяльності маніпулювання світоглядом студентів створюють цілковито нові можливості для організації навчального процесу таким чином, щоб художнє виховання стало частиною загальнокультурного розвитку майбутнього вчителя, було підкреслено збагаченню духовності.

Важливо підкреслити, що абстрактне, відірване від реалій навколишнього життя, опанування світової і художньої спадщини не зачіпає глибини особистості, не формує потреби постійного самовдосконалення. Самовиховання особистості включає в себе не тільки освоєння загальнолюдських гуманістичних цінностей, але й перетворення їх в стійкі переконання, в реальну норму поведінки. Отже, викладання повинно будуватися таким чином, щоб допомогти студентам у формуванні оптимальної соціальної позиції.

Підвищенню якості викладання може сприяти використання максимально повної й найновішої інформації, вміння й бажання звіряти своє поняття тієї чи іншої проблеми з найновішими науковими дослідженнями й висновками. Методика й методологія викладання курсу, виходячи з завдань підвищення інтелектуального рівня майбутнього спеціаліста, обумовлюють пошук істини і в ході дискусії на семінарських заняттях, і порівняльного аналізу різних художніх напрямків, і виявлення соціально-політичних процесів, які обумовили їх появу. Використовуються різні форми контролю знань, в тому числі рейтингова. Все це створює умови для розвитку духовності кожного студента, потяг до активного пізнання.

Проте викладання світової й вітчизняної культури потребує допомоги в масштабах держави. Потрібні програми, підручники й навчальні посібники.

видання ілюстрованого матеріалу. Підготовка студента повинна бути орієнтована на майбутню самостійну роботу.

С.І. Бендікова

Народно-пісенна творчість як засіб гуманізації навчально-виховного процесу

Головне місце в процесі гуманізації освіти належить вчителю, його особистим та професійним якостям, серед яких наявність ґрунтовних знань, умінь та педагогічна майстерність; моральність, здібності до творчого пошуку та вміння реалізувати нове на практиці. В останній час суттєвими стали такі складові, як знання історії, звичаїв українського народу, власної національної самосвідомості, культури та виховання.

Проблема фізиків та ліриків завжди викликала усмішку, багато з тих, хто мав технічну освіту став носієм високої музичної культури. Наприклад, фізик СНікітін, архітектор І.Архипова, інженер А.Солов'яненко. Але на рівні школи предмети естетичного циклу так і не користуються повагою серед самих учителів - швидше співи чи малювання заміняють на директорську контрольну з математики, ніж навпаки. Гуманізація освіти як ґрунтовний напрям розвитку національної школи передбачає якісну переорієнтацію всіх компонентів навчального процесу. Може, тоді здійсниться крилате слово: заспіває школа - заспіває весь народ.

Джерелом і засобом виховання дітей завжди було народне мистецтво, ось чому майбутньому вчителю необхідно розуміти прекрасне, прищеплювати любов до нього. У наш час народна пісенна творчість набуває особливої вартості, адже в пісні - душа народу.

Народно-пісенна творчість, як окремий вид мистецтва, впливає на формування духовної культури особистості, зокрема на таку її галузь як естетична культура, через соціальні функції, які притаманні мистецтву взагалі. Так, гносеологічна й аксеологічна функції дозволяють формувати такі важливі компоненти естетичної культури, як художньо-естетичні знання й уміння оцінити народну пісню, явища мистецтва та дійсності з точки зору їх морально-естетичної цінності. Сугестивно-гедоністична функція сприяє розвитку перетворюючої діяльності людини, його духовній самооцінці і самоцінності, формує естетичні почуття, емоції, смаки, здібність до емпатії, естетичні ідеали. Евристична функція цього виду мистецтва полягає в його можливостях